

- (-Ö-): *Városi közgyűlés*. Aranyosvidék, 1894. IV. évf. 37. sz. szept. 15.
 -t.: *Torda-Aranyosmegye rendkiv. közgyűlése*. Aranyosvidék, 1895. V. évf. 1. sz.,
 jan. 5.
- Torda város levéltára. Tanácsulési jegyzőkönyvek*. 1896. — Kolozsvári Állami Le-
 véltár.
- * * * *Vármegyénk rendkívüli közgyűlése*. Aranyosvidék, 1896. VI. évf. 17. sz.,
 ápr. 25.
- * * * *Torda város ezredévi képe*. Aranyosvidék, 1896. VI. évf. 29. sz., júl. 18.
 Boros György: *Egy kép előtt*. Aranyosvidék, 1897. VII. évf. 9. sz., febr. 27.
 Simó János: *A tordai országgyűlés képe 1568-ból*. Aranyosvidék, 1898. VIII. évf.
 18. sz., ápr. 30.
- * * * *A vallásszabadság kihirdetése az 1568. tordai országgyűlésen*. KerMagv, 1911.
 XLVI. köt., 192. l.
- Daday Gerő: *Körösfői-Kriesch Aladár*. Erdélyi Szemle, 1920. VI. évf. 28. sz., júl. 18.
 Gyallay Domokos: *Torda*. Keleti Újság, 1920. III. évf. 157. sz., júl. 22.
 Harsányi Kálmán: *Emlékezés Körösfői Kriesch Aladáról*. Brassói Lapok, 1924.
 XXX. évf. 151. sz., júl. 6.
- Dénes Jenő: *Körösfői-Kriesch Aladár*. Budapest, 1939.
 Camil Mureşan: *Monumente istorice din Turda*. Editura Meridiane, Bucureşti, 1968.
 Paul Constantin: *Arta 1900 în România*. Editura Meridiane, Bucureşti, 1972.

ADATOK DÁVID FERENC TÖRTÉNETÉHEZ

1

Az elfogott Dávid Ferenc védelme érdekében hozott
 városi tanácsi határozat, 1579

Március 28-án, szombaton, vagyis a Laetare vasárnapja [a húsvét előtti harmadik vasárnap] *előtti napon a száz választott férfiú össze-
 gyűlvén az alább írtakat határozta*: Megértették ezt is ökegyelmek egész városul [a város nevében], minemű levelet és parancsolatot hoztak urunktól [a fejedelemtől] az plébános uram megtartóztatása [letartóztatása] fe-
 lől. Azért végezték ökegyelmek egész városul, hogy az Önagsága pa-
 rancsolatja tartása szerént az dolog menjen elő az tilalom[ról] és őrzés-
 ből. De mindazonáltal kettőt az Uraim [száz férfiú] közül küldjenek alá az fejedelemhez, és enyhítsék, szállítsák [alá] az Önagsága haragját, mu-
 togassák az kezességet is, hogy — minthogy istennek fogságában is va-
 gyon — jámbor főemberek és atyafiai kezességére az tartóztatásnak gya-
 lázatjával ne terhelné, mert sehova innét el nem megyen.

A húsvét ünnepét követő keddi napon [április 21-én] *a száz választott férfiú az alább írtakat határozta*: Megértették ökegyelmek egész tanácsul az okát, miért kellett [egy]begyűjteni bíró ura[mnak] az várost, tudniillik az plébános mellett való oltalomért. Tetszett ökegyelmeknek egész városul, hogy semmi [rendtartás elleni] vétést nem kellene csele-

kedni az választás dolgából: hogy az felső tanácsból válasszanak [válasszák ki azokat], kik az plébános mellett legyenek; hanem kéri őkegyelmét, Bíró uramat tanácsával [együtt], hogy az régi rendtartás szerint negyedmagával, avagy pedig amennyivel tetszik őkegyelmeknek, legyen ott, mellette [Dávid Ferenc mellett], miérthogy egyéb dolgokért is szükség[es], hogy őkegyelmek általmenjen[ek] az gyűlésre [a fejedelmi udvarba]. Azok pedig úgy oltalmazzák, hogy az ország végzése ellen az városra semmi terhet ne hozzanak. Ezen közben pedig, miérthogy az fejedelem parancsolatja által megtiltotta [eltiltotta] az plébánost az prédikálástul, tetszett őkegyelmeknek egész városul, hogy botránkoztatás semmi ne essék az község közt, hogy mind a két fél [Dávid Ferenc, illetve Hunyadi Demeter hívei?] prédikátora az prédikálástul megszűnjék [eltiltassék] addig, amig az országtul és az fejedelemtül válasza leszen őkegyelmeknek.

Július 3-án a száz választott férfiú összegyűlvén az alább irtakat határozta: Megértették őkegyelmek egész városul az okát, miért gyűjtötte legyen be Bíró uram az várost, tudniillik az plébánosságnak való választásért és az Doctor [Blandrata György?] uram izenete felől. Őkegyelmek azért előhozván az uniót [a város kormányzására vonatkozó szászok és magyarok közti egyezség] és elolvastatván, végeztek. Miérthogy eleddig DÁVID FERENCNEK, mely nem kevés ideig szolgálta az várost, megszabadulásáért nem törekedett az város, Őkegyelmét, Bíró uramat kéri őkegyelmé[ne]k tanácsával [együtt], hogy az idős [senátor] uraimnak kettejét küldje alá és az fejedelemnek könyörögjenek, hogy életének kegyelmezze meg, és örökségébe bocsássa vissza. Emellett az uniót vigyék alá és az fejedelemnek adják eleibe, minemü módja és Rendtartása vagy az városnak régi szabadsága szerint az plébános választása felől és könyörögjenek Őnagyságának, hogy hagyná meg szabadságunkban, és az mi választásunknak módját ne kötelezze Őnagysága az püspökségnek választásához. Onnét megjövé, gyűjtse be őkegyelme Bíró uram az várost, akkor az plébános választása felől végez[zenek] őkegyelmek. Erről pedig Bíró uram — az város végzése felől — tegye bizonyossá doktor uramat, és jelentse meg neki, hogy Őnagyságát [a fejedelmet] akarja az város megtalálni [kedvében járni].

2

Dávid Ferenc utódjának, Hunyadi Demeternek beiktatása

1579

Vasárnap, július hónap tizenkilencedik napján a száz választott férfiú összegyűlvén az alább irtakat határozta: [Utána nincsen semmi határozat, majd ez következik:] *A következő hétfő napon, mely július huszadika volt, a száz választott férfiú összegyűlvén elhatározta: A régiék tiszteletben tartott szokásai szerint, a kellő egyetértéssel valamint a szükséges szavazatokkal HUNYADI DEMETER tisztelendőt papjának és plébánosának választotta, s ünnepélyesen beiktatta valamint a plébánosi házba bevezette és elhelyezte.*

Tanácsi határozat Dávid Ferenc árvái kérésének ügyében

1580

1580. február 20. A száz választott férfi összegyűlvén az alább ir-
takat határozta: Megértették ökegyelmek egész városul az Dávid Fe-
renc árváinak kívánságát az 73 frt felől, hogy kit Dávid Ferenc Theo-
baldus az lektornak behozatására költett volna, kit [ami pénzt] kíváná-
nak az várostul refundáltatni [visszakapni az árvák]. Végezték: azért
miérthogy minden dolog felől az város mindent elvégzett [elintézett] ve-
lük, kiről [fel]jegyzés vagyon, az ómagok [árvák] kívánsága felől mos-
tan is úgy tetszik ökegyelmeknek, hogy semmivel nem tartoznak az ár-
váknak mostan fizetni.*

KÁLNOKI KISS TAMÁS

KRIZA JÁNOS JEGYZŐFÜZETE

Kriza János 1829. november 1-én apró nyomtatványok üres olda-
laiból — ujjnyi zsinögöltésekkel — jegyzetfüzetet készített, amelybe
emlékezete segítségére közmondásokat és nevezetes történeteket jegy-
zett fel.

Ez az olvasmányélményeken alapuló jegyzőkönyv az egyik legko-
rábbi Kriza-dokumentum.

A nemes gondolatok — ma töredéknyi — példatárának tanúsága
szerint Kriza János, az akkor 18 éves kolozsvári diák, feljegyzéseivel
életideált formált: „Csak a munka szerez életünknek könnyebbséget,
kellemetességet és tiszteletet.“

A jegyzetfüzet keletkezésének idején a kolozsvári Unitárius Kollé-
giumban irodalmi diáktársaság működött, amelynek Martonosi Gálfi
Sándor köré csoportosult tagjai (Szentiváni László, Szentiváni József,
Árkosi Veres György és Árkosi Dénes) irodalmi munkáik zsengeiből,
összejöveleiken felolvasott és keményen megbírált magyar dolgoza-
taikból kéziratos gyűjteményt szerkesztettek.

Ennek az irodalomtörténetben röviden „*A Barátság Lántza*...“ cím-
mel ismert, 72-lapnyi, alkalmi vállalkozásnak célja az értelmes időtöltés
volt, vagy ahogy azt „öszveszövetett“ kötetükben találóan megfogalmaz-

* Kolozsvár város 1569—1582-beli közgyűlési jegyzőkönyveiből (188a, 189b, 194b,
195a, 211a lapokról). Kolozsvár város levéltára a Kolozsvári Allami Levéltárban.

A szöveget Szabó T. Attila: *Nép és nyelv* (Válogatott tanulmányok, cikkek IV.
Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1980. című kötetének 570—572. lapjairól vettük.
Az átírást, értelmezést, illetve a dőlt betűvel szedett — eredetileg latin nyelvű —
mondatok fordítását Kiss András főlevéltáros segítségével Gaal György végezte.